



## GOLUB, A IPAK ČOVJEK (MOLITVE)

Ivan Aničić

### Čovjek

Iz obiteljskoga gnijezda Goluba Luke i Bare, u neveliku podravskome mjestu Kalinovcu, poletjelo je petnaest golubova i golubica, a jedan od članova te kršćanske obitelji putem kojega se *Bog posebno milostivim iskazao* bio je rođenjem posljednji. Upravo je po rođenju i dobio takvo ime - Ivan<sup>29</sup>, a *let* je toga, najmlađega Goluba, tema našega zanimanja.

Životni je let Ivana Goluba započeo 21. lipnja 1930. u Kalinovcu, nastavio se u malome sjemeništu na zagrebačkoj Šalati, zatim u bogosloviji na Kaptolu. Kasnije bi poslan u Rim na daljnji studij, koji potom uspješno završi, 1964. godine. I skoro cio daljnji životni tijek proveo je u ta dva grada. Ovozemni je put završio 2018. godine u jednom od njih - u Zagrebu.

U tih je osamdeset i devet godina životnoga leta Ivan Golub ostvario impozantna djela, nizao uspjeh za uspjehom: sjemeništarač - vojnik - bogoslov - svećenik - poslijediplomac - doktor dogmatske teologije - magistar biblijskih znanosti - profesor - rektor bogoslovnoga sjemeništa - pjesnik - profesor emeritus - akademik - kanonik... Bio je član (ponegdje i utemeljitelj) niza instituta, društava, uredništava, a ujedno i pokretač mnogih časopisa.

Golubov je život bio divna pustolovina. Unatoč patnji i razočaranju, što su ga kao čovjeka katkada pratili, provodio je život u rastu ljudskosti, slobodi i miru te nam ostavio primjer kako čovjek - koji surađuje s Bogom

<sup>29</sup> Usp. Alemko Gluhak, *Hrvatski etimološki rječnik*, August Cesarec, Zagreb, 1993., str. 280-281.

i koji umnaža povjerene mu talente - biva nagrađen. On je Bogu odgovorio poslušom vjere, ali u slobodi koju je odgovorno njegovao. Golub je tu slobodu postupno i strpljivo, dan za danom, gradio tako što je vjerno odgovarao na pozive koje je osjećao da dolaze od Boga preko ljudi. Njegov je let uistinu *admirandus et imitandus* – vrijedan divljenja i nasljedovanja.

Golubov je spisateljski opus teško sažeti u kratkome radu poput ovoga jer je iza sebe ostavio značajnu tvornicu, a o njegovu su djelu, još za njegova života, pisane magistarske i doktorske disertacije. Što će tek biti u budućnosti, ostaje nam vidjeti. Koliko je god Golub bio velik kao svećenik, znanstvenik, pjesnik, uvijek je – govoreći o sebi – naglašavao jedno: da je tek čovjek! Imao je veliku dozu poniznosti i uvijek je isticao svoju čovječnost, kao i svoju pripadnost i ovisnost o Bogu. Uostalom, njegova doktorska disertacija i habilitacija na KBF-u napisane su upravo o čovjeku. Prva je o Jurju Križaniću, druga o čovjeku kao slici Božjoj. Jednako je vrijedno spomenuti i knjigu „Najprije čovjek“, kao i autobiografiju „Običan čovjek“. Upravo toga obična čovjeka – Goluba najjasnije prikazuje njegova pjesma, koju je zapisao 2007. godine:

*Običan sam čovjek  
A smatraju me  
neobičnim čovjekom  
Svi žele biti neobični  
I zato običan čovjek  
toliko je rijedak  
da je neobičan.<sup>30</sup>*

Ovakva njegova jednostavnost ne čudi jer – kako je i sam znao reći – potekao je od jednostavnog naroda u Kalinovcu.

<sup>30</sup> Ivan Golub, *Pohod milosti – izabrane pjesme*, Školska knjiga, Zagreb, 2013., str. 463.

## Čovjek slobode i djelatnosti

Golub je smatrao da postoje ljudi koji su se zaustavili na pola puta u ostvarivanju svoje slobode i time se zadovoljili nepotpunošću, tj. izvanjskom slobodom. Čovjek je, zapisao je, slobodno biće koje može izražavati svoje misli, ali mnogo toga što on iznosi kao svoje, nije ništa drugo nego tek ponavljanje onoga što drugi misle i govore. Premda se čovjek oslobodio vanjskih autoriteta, ipak se podvrgnuo anonimnima, poput toliko nametljiva javnoga mnijenja. U takvu se svijetu potpuno ostvariti ne znači ništa drugo nego se realizirati u sveukupnosti pomoću aktivna izražavanja emocionalnih i intelektualnih mogućnosti.<sup>31</sup>

Latinska riječ za slobodovoljno jest *sponte*, a odatle i kod nas pojam *spontanost*. Spontana aktivnost jest ona djelatnost koja proizlazi iz osobna stajališta, dok su dvije sastavnice spontane djelatnosti ljubav i rad.

73

### Ljubav

Isus je onaj koji je sve židovske propise, zakone i zapovijedi stavio pod jednu, najveću, koja je uvjet za sve druge, a to je zapovijed ljubavi. „*Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim. Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga*“ (Mt, 22,37-39). Stoga se riječ „*ljubav*“ ubraja među najčešće riječi današnjega vremena. Golub nam veli da čovjek koji sebe istinski ljubi ima uvjet da ljubi i drugoga, naglašavajući istodobno da onaj tko sebi nije dobar, teško da i drugome može biti dobar.<sup>32</sup> Nedostatak ljubavi prema bližnjemu, jasno je, ima korijen u nedostatku ljubavi prema samome sebi. Svaki bi čovjek trebao imati cilj, a jedan od tih ciljeva svakako mora biti da postane osoba s puninom svoje osobnosti. Istina, to se ne stječe preko noći. Osobe koje su u tome uspjele

<sup>31</sup> Ivan Golub, *Najprije čovjek*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2004., str. 30.

<sup>32</sup> *Isto*, str. 38.



imaju karakteristike da sebe vide kao potrebne, prihvatljive i sposobne pojedince koji će znati - u visokom stupnju - prihvaćati sebe onakvima kakvi doista jesu, a istodobno imati osjećaj da su jedno s drugima te - u konačnici - posjedovati bogatstvo znanja.<sup>33</sup>

## Rad

Čovjek sebe i smisao svoga postojanja ostvaruje u radu, a plod uspješna rada jest - radost. Rad je, sam po sebi, neutralna stvarnost povjerena čovjekovu znanju i moći te ne dobiva smisao bez čovjeka. Jer, rad ne daje smisao čovjeku, već naprotiv - čovjek daje smisao radu, a rad ostavlja svoj trag i na čovjeku. Stoga možemo reći da čovjek nije samo ono što je bio, nego i ono što radi. Istina, rad jest čovjekova slobodna aktivnost, ali on mora biti redovit i stupnjevit, poput uspinjanja stubištem. Međutim, jasno je da prvo treba zakoračiti na najnižu stubu da bismo se, ustrajemo li, uspeli do željene visine.<sup>34</sup> Čovjek se mora odlučiti za rad i pronaći početnu misao koja će mu biti vodilja. Što više dvoumi o najboljem načinu, manja je vjerojatnost da će uopće i započeti. Odlučivanje čovjeka nije u tome da ukloni odgovornost nego naprotiv - da preuzme odgovornost<sup>35</sup>, u čemu nam je Golub istinski primjer.

## Čovjek molitve

Francuski znanstvenik i nobelovac Alex Carrel, liječnik kojega je čudesno ozdravljenje u Lurdu uzdrimalo u njegovim dotadašnjim agnostičkim uvjerenjima i obratilo na kršćanstvo, pri svršetku svoga života, 22. ožujka 1943., zapisao je u svoj dnevnik da je svrha života svetost, a ne znanost.<sup>36</sup>

<sup>33</sup> Usp. *Isto*, str. 44-45.

<sup>34</sup> *Isto*, str. 82.

<sup>35</sup> Usp. *Isto*, 83-84.

<sup>36</sup> Usp. Fabijan Veraja, *Putovima providnosti. Hrvatski Zavod sv. Jeronima u Rimu i*

No, upravo su Carrellove riječi da „čovjeku treba Bog kao što mu trebaju voda i kisik te da molitva ima poneku sličnost s djelovanjem disanja“<sup>37</sup> inspirirale Goluba da u šestom izdanju knjige „Najprije čovjek“ doda posebno poglavlje posvećeno molitvi.

Osnovna misao spomenutog liječnika jest da je čovjek sposoban za sveto, a da je istodobno velika šteta ako čovjek zanemari bilo koju sposobnost, no – kako ističe -zanemarujući sposobnost molitve, čovjek se prikraćuje. Molitva mu nije nametnuta, nego urođena<sup>38</sup>. Oblici molitve jesu varijabilni, nekada ona varira od kratke i strjelovite, odnosno od jednostavnih molitava, pa sve do kontemplacije. Isus je svoje učenike, učeći ih moliti, upozorio da ne „blebeću“ kao pogani jer zna Otac naš što je nama potrebno i prije negoli mu zaištemo. Stoga, nije potrebno biti rječit da bismo bili uslišani, već molitva mora dolaziti iz srca i ujedno biti dar Bogu. Svakako da su ti darovi različiti i svatko od nas ima različit dar.

75

Jednom je zgodom kardinal Tomáš Špidlík o blagdanu sv. Ćirila, na njegovu grobu u bazilici sv. Klementa u Rimu, propovijedao o tome kako je Grk Grgur Nazijanski dao svoja usta Bogu da govori grčkim, jednako kao i Ćiril da govori slavenskim. Po svršetku Misnoga slavlja, u sakristiji pred svećenicima koncelebrantima, taj je propovjednik pokazao na Goluba i rekao: „I ti si Bogu dao svoja usta da govori hrvatski“.<sup>39</sup>

---

*dušobrižništvo hrvatskih iseljenika u kontekstu 'Ostpolitik' Svete Stolice, Crkva u svijetu - Hrvatski povijesni institut u Rimu, Split - Rim, 2013., str. 283.*

<sup>37</sup> I. Golub, *Najprije čovjek*, str. 263.

<sup>38</sup> Usp. *Isto*, str. 266.

<sup>39</sup> Usp. I. Golub, *Pohod milosti – izabrane pjesme*, str. 473.

## Mjesto molitve

76

Golubova iznimna ljubav prema Bogu i bratu čovjeku korijen svakako ima u kršćanskoj obitelji u kojoj je ponikao. Naime, Ivanov otac Luka nije znao pisati, ali čitati jest. I to samo molitvenik! Prisjetio se njegov najmlađi sin u svojoj knjizi jednoga obiteljskog razgovora, kada mu je otac bio već na smrtni te kada je okupio svoje golubove u istom onom gnijezdu u Kalinovcu i svakome od njih rekao po neku životnu pouku. Svome sinu, tada osamnaestogodišnjaku – sjemeništarcu rekao je: „Ivica, skoristi vreme“<sup>40</sup>. Tada Ivan možda nije najbolje razumio očeve riječi. Trebalo je proći vremena da shvati što mu je govorio, a govorio je ponajprije svojim djelima. Naime, njegov je otac Luka, gdje god bi se našao - u kući i u staji, na polju i u vinogradu, u pomaganju siromasima, tijekom hodočašća u Mariju Bistricu ili u vrijeme poslijepodnevnoga počinka - vrijeme koristio za molitvu.<sup>41</sup> Možda su upravo ove riječi i djela njegova oca Luke potaknule Ivana Goluba da jednoga jutra, deset godina pred svoju smrt, napiše, i to nakon završene jutarnje molitve časoslova, predivnu pjesmu „Kad je Bog moja pjesma“:

*Kad je Bog moja pjesma  
Onda je sve pjesma  
I kaplja rose na travi  
I zvuk zvoona na tornju  
I mijauk mačke na pragu  
I putni štap u ruci  
I hod po trnju  
I kruh na stolu  
I mrova pod stolom  
I ključ u bravi  
I susret sretnika*

<sup>40</sup> Usp. I. Golub, *Najprije čovjek*, str. 145.

<sup>41</sup> *Isto*, str. 145.

*I govor namjernika  
I tišina u buci  
I pero u ruci  
I pjesma u pjesmi<sup>42</sup>*

U nizu iznimno plodna Golubova životnoga rada, upravo je ova pjesma svojevrsna kruna kojom je sažet prikaz njegova životnoga smisla i rada, na kojoj je svaki Ivanov od Boga darovan talent, poput najvrjednijega dragulja, zauzeo zasluženo mjesto. Cjelokupan rad Ivana Goluba predstavlja izvor trajnoga nadahnuća za put prema dobru svima kojima je životni beskompromisan cilj ljubav prema Bogu i briga za brata čovjeka.

<sup>42</sup> I. Golub, *Pohod milosti – izabrane pjesme*, str. 509.



